

הורים-זה התפקיד שלכם

המחנך הרב פנחס ברייער

חלקם של ההורים:

1. האמון העצמי - ההורים חייבים להעריך את עוצמת ההשפעה שבידם; עד כמה כל דבר, קטן כגדול, משפיע על הילדים, לטוב ולמוטב. שמעתי פעם מיהודי חכם, שפירש את הפסוק - "כבד את אבירך" כך: כבד את האבא שבך, כבד את מעמדך כהורה, התייחס בכבוד לכל מה שאתה עושה, כי הכול משפיע והכול נקלט.

עלינו להבין, שעצם הדבר שהקב"ה נתן לנו את ילדנו - הוא נתינת אמון ברמה הגבוהה ביותר. חז"ל אומרים: "שלושה שותפים באדם; הקב"ה, אביו ואמו". לשותפות לא נכנסים עם אדם לא רציני. לא נפקיד חמשת אלפים דולר אצל ליצן. אם הקב"ה בכבודו ובעצמו מוכן להיכנס אתנו לשותפות, והוא מפקיד בידינו נשמות טהורות, שהן חלק אלוך ממעל, זה אומר שאנחנו מסוגלים! אנחנו חייבים להתחזק שוב ושוב באמונה הזאת, שאם הקב"ה סומך עלינו, יש לנו כלים וכוח לחנך.

2. החובה - עלינו לזכור, שמצוות החינוך חלה על ההורים. כל החינוך החיצוני הוא רק בגדר שליחות. האחריות העיקרית והמרכזית היא על ההורים. אבל היות שאין באפשרותנו לחנך את ילדינו במשך היום כולו, מחוסר זמן ומחוסר ידע ויכולות לחנך בו זמנית ילדים בגילאים שונים, לכן אנו ממנים שליחים, והם המחנכים והמחנכות, שהם בעצם כמין ידא אריכתא של ההורים.

תעניינו, תנו פיזבוק

דברים אלו חשובים בימינו במיוחד. החינוך הפך למשהו כוללני וממוסד, שבו כל ילד וילדה, כל נער ונערה, משובצים באופן טבעי במסגרות לימוד מעולות, מסגרות המאוישות במחנכים משכמם ומעלה, מסגרות המתוגברות באנשי מקצוע, האמורים לזהות מקרים חריגים המצריכים התערבות מקצועית ולטפל בהם.

בשל כך, הורים רבים נרדמים בשמירה. הם מרגישים כי הפקידו את האוצרות שלהם בידיים הטובות ביותר, וסומכים שבוודאי כאן תקפים הכללים ששלוחו של אדם כמותו... וחזקה שליח עושה שליחותו... לכן חשוב כל כך להדגיש: אינו דומה ילד שהוריו מעורבים ומעודכנים און-ליין בקורה אצלו, לילד שכל עוד אין בעיות - לא יודעים מי הם הוריו. עלינו לזכור, שכיום המסגרות מרובות תלמידים בלעה"ה, וכל מחנך או מחנכת, משגיח או מנהל, עסוקים למעלה מראשם בבעיות וענייני ניהול. ילדים להורים אכפתיים, להורים היודעים להעריך, להתעניין ולהוקיר - זוכים ביחס מועדף והשקעה יתירה.

כל מחנך ישמח להשקיע מעבר למחויב מתפקידו, כשהוא רואה בצד השני הורה רציני. לעומת זאת, כשאין מענה בצד השני, עושים את מה שצריך, ודי. כולנו למדנו, שאם אין משלח, אין שליח...

אנו יודעים שיש בתורה מצוות פריקה וטעינה. כשאדם רואה חמור רובץ תחת משאו, עליו לעזור לפרוק ולטעון אותו. אך יש הבדל בין טעינה לפריקה: במצוות פריקה מחויבים גם בחינם ואף לחמורו של שונא, בעוד שבנוגע למצוות טעינה יש מחלוקת בגמרא אם היא נעשית בחינם או בשכר.

לענייננו, בכל כיתות הלימוד, הילדים הבעייתיים יהיו מטופלים תמיד, מכורח המציאות, שכן מורה שלא יטפל בילד בעייתי - לא יוכל ללמד. זה נכנס להגדרה של 'פריקה', הנעשית אף בחינם. גם ילדים מוכשרים יקבלו יחס, מכיוון שבסופו של דבר הם אלו הנותנים את הפידבק, הם אלו שקולטים את החומר וממלאים את המורים סיפוק.

הסיפור המורכב הוא בנוגע לבינוניים, ומדובר באחוז ניכר בכל כיתה וכיתה. אלו ילדים, שבמקרים רבים נופלים בין הכיסאות; הם לא מפריעים ולא מבריקים... וכשהעבודה בכיתות תובענית ומלחיצה - לא מגיעים אליהם מספיק. כאן אנו חוזרים למצוות טעינה; אם אנחנו רוצים שיטענו את ילדינו - שישקיעו בהם, זה כבר חייב להיות בשכר!...

כשמדברים על שכר, אין הכוונה למעטפה חודשית שבה השלמה למשכורת. שכר הכוונה - התעניינות והערכה. כשהורה מקדיש זמן, ופעם בתקופה הוא מרים טלפון, שבו הוא מעריך את ההשקעה בכמה מילים ומתעניין במצבו של בנו, לא בצורה טרדנית ולא בצורה מלחיצה אלא בצורה עניינית - זה מראה לרב ולמורה שיש כאן הורים אכפתיים, שחשוב להם ממצבו של בנם...

מתוך ניסיון, הדברים עובדים; זה מדרבן וממריץ להשקיע!...

ברור כשמש, שגם כשמדובר בהורים לילדים מצטיינים או מתקשים - חשוב לשמור על קשר רציף על המחנכים; הן הוא אשר דיברנו, האחריות מונחת על כתפי ההורים. אך כשמדובר בתלמידים בינוניים - הקשר הזה קריטי ביותר ליסוד הצלחתם.

במאמרים הבאים נמשיך בהגדרת אחריות ההורים והמחנכים.

בתפילה לשנת לימודים פוריה ומוצלחת למחנכים ולהורים!